

Programy PRI jsou začleněny do regionů subtropické Afriky, střední a východní Evropy, dále do Latinské Ameriky/Karibiku a Jižní Asie.

Pan Popescu si prohlédl pankrácký Památník

Důvodem vzniku PRI byla potřeba pomoci lidem a organizacím ve výměně informací, znalostí a dovedností při naplňování trestních reforem ve smyslu dalšího rozvoje a jejich povýšení na mezinárodní úroveň. PRI chce dosáhnout trvalý rozvoj a uskutečňování mezinárodních lidských práv, s ohledem na podmínky ve věznicích a standardních pravidel při prosazování práva. Usiluje proto o odstranění prvků bezohledného a neetického přístupu v oblasti trestního práva, o zrušení trestu smrti a snížení počtu trestů odnětí svobody. Podporuje také nevazební postihy, které vyplývají ze zákona a stimulují resocializaci.

Mimo to se PRI se zabývá trestním právem, trestními případy a způsoby, jak se s lidmi jedná. Zajímá se o trestní případy a delikty v sociálně-ekonomické sféře. PRI chce, aby se do procesu trestního práva zapojily svou aktivitou dobrovolníci a široká veřejnost. Nabízí proto poradenství v technických záležitostech a finančně pomáhá na speciálních projektech. Organizace je registrována v Holandsku, má tři úřady, přičemž hlavní sídlo bylo založeno při NACRO (Národní Asociace pro péči a opětovné včlenění delikventů do společnosti) v Londýně. Ostatní úřady sídlí také v Paříži a San Juanu v Portoriku. Organizace má statut konzultanta II. kategorie podle stanov ECOSOC při OSN a radě Evropy a statut pozorovatele v Africké komisi pro lidská práva.

Rozhodující orgány PRI

Plenární zasedání – určuje politický směr organizace

Komise – je sestavena nejméně z devíti členů, kteří jsou voleni plenárním zasedáním. Členové této komise zastupují různé země. Při sestavování komise, bere plenární zasedání v úvahu vyváženost reprezentace z různých oblastí světa

Výkonný výbor – tvoří jej členové komise. Výbor má svého presidenta, generálního sekretáře, pokladníka a ti mají svém zástupce. Pokud to výbor považuje za nutné, jsou zřízeny v regionech sekretariáty s výkonnými zástupci PRI.

Cíle práce PRI lze shrnout do sedmi hlavních témat:

- 1) zlidštění při zacházení s vězni
- 2) zvýšení odbornosti vězeňského personálu
- 3) ovlivňování politických a veřejných názorů
- 4) rozvíjení méně nákladných alternativ ve vězeňství tam, kde je to možné
- 5) umožnění přístupu do věznic společensko-veřejným organizacím
- 6) zlepšení zdravotní péče ve věznicích
- 7) redukce přeplněnosti, zvláště ve vazebních věznicích

Eduard Vacek

Doc. PhDr. Jiří Čepelák, CSc. (1915-1989)

Doc.PhDr. Jiří Čepelák, CSc. se stal průkopníkem české penologie (mezioborové nauky o ukládání, výkonu a účinnosti soudních trestů) v letech 1966 až 1980.

Narodil se 23. ledna 1915 v jihočeských Jílovicích v rodině důstojníka četnictva a své mládí prožil na Milevsku, odkud dojížděl do Reálného gymnázia v Táboře. Po maturitě pokračoval ve studiu na Svobodné škole politických nauk v Praze a chtěl se stát novinářem. Nacistická okupace v roce 1939 zmařila jeho plány do budoucna. V jejím průběhu se živil úřednickou prací v pražské pojišťovně a připravoval se na další poválečná studia.

Doc. PhDr. Jiří Čepelák CSc.

Po osvobození Československa v roce 1945 nastoupil do zaměstnání v Ústavu lidské práce (od roku 1948 Československý ústav práce) a studoval na Filozofické fakultě UK obor sociologie a psychologie. V roce 1950 získal doktorát filozofie. V Československém ústavu práce se podílel na sociologických a psychologických výzkumech, prováděných v učňovských zařízeních a průmyslových podnicích. Po zrušení tohoto ústavu v roce 1951 přešel jako vědecký pracovník do Ústavu pro péči o matku a dítě, který byl zřízen při Ministerstvu zdravotnictví. Zde se věnoval zkoumání psychogenních poruch žen, psychoterapii a psychofarmakoterapii. V roce 1964 mu byla udělena hodnost kandidáta věd za obhájení práce na téma „Psychický stav ženy v premenstru“.

V roce 1966 využil nového zákona o výkonu trestu odnětí svobody, který mimo jiné umožňoval působení psychologů ve vězeňství a začal se zabývat penologií. Stal se vůdčí osobností Výzkumného ústavu penologického v resortu Ministerstva spravedlnosti, který nejen řídil, ale též prosazoval vlastní vědeckopedagogickou činností. Od počátku svého působení hluboce ctil a zdůrazňoval dodržování lidských práv v podmínkách vězeňství ve smyslu Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni, vydaných OSN v roce 1958. V centru jeho pozornosti byla

osobnost pachatele trestného činu v biologické, psychologické a sociální dimenzi. Vzhledem k předchozí odborné činnosti se zabýval zejména problematikou vězňů žen z hlediska původu a příčin jejich trestné činnosti a možností nápravy.

Na základě soustavného a cílevědomého studia zahraniční, zvláště pak americké behavioristické psychologie, vytvářel soubor psychodiagnostických metod k využití nejen ve vězeňské populaci, ale i při provádění psychologických vyšetření uchazečů o službu ve vězeňství. Zabýval se též zkoumáním negativního vlivu vězeňského prostředí na psychiku a chování vězňů i vězeňského personálu. Se stejným zájmem přistupoval k aplikaci skupinových metod zacházení s vězni formou skupinového poradenství, skupinové psychoterapie a realitní terapie. Prosazoval systém práce se skupinou odsouzených s využitím principu sociálního učení, a to zejména u mladistvých a věkově blízkých vězňů. Znalost psychofarmakologie mu usnadnila proniknout do problematiky vězeňské toxikomanie z hlediska aplikace diagnostických i terapeutických metod.

Jeho pedagogická a publikační činnost byla velice plodná a bohatá. V rámci svého působení v Československé psychologické společnosti ČSAV přednášel penitenciární (vězeňskou) psychologii na vysokých školách v Praze, Olomouci, Bratislavě a v roce 1975 se stal docentem. Nejzáslušnější činnost je však třeba spatřovat v pořádání odborných kurzů pro psychology, pedagogy a vychovatele, působících ve vězeňských zařízeních. Publikační činnost byla soustředěna především do odborného časopisu „Bulletin“, který vydával Výzkumný ústav penologický. Jeho nejvýznamnějším dílem bezesporu zůstává učebnice penitenciární psychologie.

V roce 1980 byl Výzkumný ústav penologický zrušen administrativním zásahem tehdejšího ministra spravedlnosti JUDr. Jana Němce. Tím byla i předčasně ukončena záslužná práce Doc. Čepeláka, který následujícího roku odchází do důchodu, i když měl mnoho věcí rozpracovaných, včetně např. slovníku penologických pojmů. Celý život byl humanistou, citlivým člověkem, vnímavým k umělecké tvorbě a poctivým ve vědě, které se plně oddal. Zemřel v Praze dne 23.10.1989. Za jeho přínos pro rozvíjení české penologie mu byla v roce 1997 udělena „in

memoriam“ Čestná plaketa Vězeňské služby České republiky.

PhDr. Aleš Kýr

Odkaz Františka Josefa Řezáce nejen českému vězeňství

F.J.Řezáč (1819 –1879) byl především katolickým knězem, ale zároveň zaníceným pedagogem se silným sociálním a vlasteneckým cítěním, které ho později přivedlo i do politického života.

Zločinnost považoval za společenské zlo, které je nutno překonávat šířením dobra. Tyto filosofické kategorie však nezůstaly v jeho díle prázdnými pojmy. Obdobně jako jeho předchůdce J. A. Komenský spatřoval prosazování dobra v „nápravě věcí lidských“, tj. v nápravě lidské společnosti cestou vzdělávání a mravní výchovy jednotlivce.⁴ Snažil se vtisknout vězeňství pedagogický rozměr s důrazem na uplatňování didaktických a etických principů při zacházení s vězni. Ve vzdělávání prosazoval komplexní přístup z hlediska rozvíjení rozumových schopností, citových a volních vlastností. Vzdělávání tak ztotožňoval se způsobem zušlechťování (kultivace) vychovávané osoby. Zásadní význam přikládal spojení vzdělávání s mravní výchovou. Pojem dobra spojoval s pojmy pravda, právo a svoboda, pojem zla s pojmy lež, bezpráví a nesvoboda. Dobro spatřoval v naplňování křesťanského požadavku „miluj bližního svého, jako sebe samého“, čehož lze dosáhnout jen výchovou k empatii a sebeovládání. Pravdu chápal v duchu aristotelovské shody úsudku se skutečností, které lze dosáhnout kritickým myšlením. Právo považoval za prostředek ke spravedlivému zacházení na základě rovnosti všech občanů před zákonem.

Svobodu nepovažoval za bezbřehý prostor pro zájmy a potřeby jednotlivce, nýbrž chápal jako určité teritorium, kde svoboda jednoho člověka končí tam, kde začíná svoboda druhého.

František Josef Řezáč

Pravdě připisoval primární postavení i v procesu nápravy vězňených osob, neboť říká: „Pravda vysvobodí vás“. Obecně pak tvrdí, že „Pravda právo, právo svobodu, svoboda blaho zakládá“.⁵ Ve shodě s názory svého učitele B. Bolzana své tvrzení dále rozvíjí, že dosažení blaha občanů předpokládá odstraňování chudoby nejen materiální, ale především mravní, včetně odstraňování zločinnosti.⁶ Její příčiny rozlišuje na vnitřní a vnější. Vnitřní příčiny spatřuje v nedostatečné kultivaci jednotlivce, v nedostatku sebekázně a sebeovládání, což vede ke snadnému podlehnutí zlu. Za vnější příčiny považuje nedostatečné společenské podmínky k uspokojování hmotných a duchovních potřeb, zejména nedostatky v systému rodinném, hospodářském, politickém, právním, náboženském a kulturním.⁷ Lze říci, že jeho přístup k potírání zločinnosti je velmi blízký modernímu pojetí kriminologie jako oboru, který se zabývá podmínkami, příčinami a

⁴ Všečeka, J.: Všenáprava obrazem. Praha 1987, s. 217, 236.

⁵ Uhlík, J.: F.J.Řezáč – reformátor vězeňství a školství 19. století, příloha časopisu České vězeňství č. 2/1997, s.121,123.

⁶ Bolzano, B.: O pokroku a dobročinnosti. Praha 1951, s. 71.

⁷ Řezáč, F.J.: Vězeňství v posávných způsobech svých s návrhem o zdárnějším trestání a polepšování zločinců. Praha 1852, příloha časopisu České vězeňství č. 4a5/1995, s. 48-50.